

Algemene Beschouwing Beekdaelen Lokaal

Dank meneer de voorzitter,

Inleiding

Als wij kijken naar de voorliggende begroting zien wij op het eerste oog een sluitende begroting voor 2025. Als wij echter wat verder lezen en terugdenken aan het afgelopen jaar, waarin forse kortingen opgelegd zijn door het rijk, merken we al snel op dat het presenteren van een sluitende begroting een lastig proces was. Wij zien hierbij een aanwending van gemeentelijke reserves. Reserves die gespaard zijn voor slechtere tijden. Voor ons erg confronterend om te zien dat deze “slechtere tijden” nu zijn aangebroken en we hier op moeten gaan teren. Maar wij vinden het nog veel te confronterend om te zien dat door politieke landelijke keuzes zelfs deze aanwending niet genoeg is. Nieuwe verplichtingen neerleggen bij gemeentes, maar vervolgens wel de gelden hiervoor korten. Dit met als gevolg dat de begroting nog meer in de knel komt. Voor het college, maar ook de raad, een extra opgave om besparingen te zoeken, maar ook andere middelen om deze en volgende begrotingen rond te krijgen. Wij zullen per programma hierop ingaan.

Programma “Inwoners, Bestuur en Veiligheid”

In dit programma wordt geschreven dat er gestreeft wordt naar een passende dienstverlening, echter wordt daarna beschreven dat de bezorging van reisdocumenten wordt afgeschaft. Wij begrijpen deze keuze vanuit financieel oogpunt en ondersteunen deze. Alleen rest ons wel de vraag of dit in lijn is met de passende dienstverlening. Onze vraag aan het college is dan ook; Kunnen we deze dienst niet gewoon blijven verlenen, maar dan wel tegen dekkende meerkosten, als een burger hiervan gebruik wil maken? Op die manier blijven we als gemeente de dienst leveren voor iemand die het gemeentehuis, door wat voor omstandigheden dan ook, slecht kan of niet wil bereiken maar wel bereid is hier iets extra's voor te betalen.

Programma “Sociale Leefomgeving”

35802 inwoners telt de gemeente Beekdaelen. Een Gezond Beekdaelen voor al deze mensen is essentieel. Een aantal goede programma's, zoals “Sporten & Bewegen” maar ook “Maatschappelijke accommodaties”, passeren de revue. Een juiste en passende inzet van dergelijke programma kunnen helpen om onze bewoners fysiek én mentaal gezond te houden. Wel dient hierbij goed rekening gehouden te worden dat deze programma's dienend moeten zijn voor de gezondheid en geen doel op zichzelf moeten gaan vormen.

Deze vorm van preventie is natuurlijk nooit helemaal sluitend en er zal ook zorg gedragen moeten worden voor een heel aantal mensen. Wat voor ons dan heel schrijnend is om te lezen is dat de landelijke overheden deze taken aan het decentraliseren zijn. Taken worden klakkeloos bij gemeenten neergelegd, terwijl hiervoor te weinig financiële middelen ter beschikking voor

worden gesteld. Dit met het gevolg dat gemeenten in de financiële problemen raken en meer belastingen moeten gaan heffen, waardoor bewoners het hoofd ook maar moeizaam boven water blijven houden en er wellicht nog wel veel meer problemen ontstaan op het gebied van eenzaamheid en armoede. Waar houdt deze neerwaardse spiraal op? Het lijkt ons van essentieel belang dat er, samen met de provincie en andere gemeenten, gekeken blijft worden naar oplossingen voor deze problemen, wellicht zelfs met een vuist richting Den Haag. Het kan niet zo zijn dat we hier een soort “Follow the money”-concept aan het ontwikkelen zijn waar het allerbelangrijkste punt eigenlijk vaak wordt overgeslagen, de zorg voor zij die het nodig hebben. Wij horen graag van het college hoe zij hiertegenaan kijkt!

Als Beekdaelen Lokaal volgen wij de ontwikkelingen rondom Armoedebeleid en mensen in de bijstand erg nauw en wij zien dat, ondanks de prijsstijgingen, het aantal personen in de bijstand in Beekdaelen niet is gestegen. Het beleid wat we op dit moment voeren lijkt dus goed en we gaan de goede kant op. Wel zal Beekdaelen Lokaal hiervoor blijven waken en zich in blijven zetten voor een gezonde samenleving. Ook zal Beekdaelen Lokaal blijven waken op het aantal mensen in armoede en zich inzetten om dit aantal zo laag mogelijk te houden. Wij vragen het college hier aandacht voor te blijven geven.

De uitrol pilot straatcoaches is volgens ons van enorm belang. Overlast is immers nooit goed en dit moet voorkomen worden. Wij van mening dat een passende benadering hierbij van belang is waardoor jeugd zich bewust wordt van de overlast die zij creëren, zonder dat ze direct met een wijzende vinger worden aangekeken.

Tot slot van dit programma merken wij op dat besispunt 4c in het raadsvoorstel suggereert dat Beekdaelen gaat bezuinigen op muziekonderwijs en er dus minder muziekonderwijs gevolgd kan worden. Als we echter verder lezen en doorvragen blijkt dat er niet minder muziekonderwijs gegeven gaat worden, maar dat het bestaande budget te hoog was en dat 10% daarvan niet werd verbruikt. Wij vinden het dus goed om te vernemen dat het huidige muziekonderwijs gewoon gevolgd kan worden en dat hier geen veranderingen in plaatsvinden.

Programma “Fysieke Leefomgeving”

16805 woonruimten zijn er op dit moment in de gemeente Beekdaelen. Met een dynamische woonbehoefte en een wens om in deze gemeente te kunnen (blijven) wonen, is het voor ons van enorm belang dat er ontwikkeling plaatsvindt in het aantal beschikbare woningen. Inmiddels hebben we kennis kunnen nemen van mogelijke bouwlocaties waarmee voldaan kan worden aan de woningbouwopgave voor de jaren tot en met 2030. Ook hebben we er kennis van kunnen nemen dat er in de periode 2023 tot september 2024, 129 vergunningen zijn afgegeven voor woningbouw in allerlei segmenten en er zijn 71 vergunningaanvragen in de afrondende fase. Wij zijn dus verheugd op het ons toekomstige bouwplan van Wethouder Reijnders. Dank aan de wethouder voor deze uiteenzetting en voortvarendheid waarmee het gemiddelde per jaar bereikt wordt. Wel blijven wij aandacht vragen voor spreiding van woningtypen en aandacht voor het zogenoemde “scheef”wonen”. Dit blijft van essentieel belang en zou ervoor moeten zorgen dat bijvoorbeeld een gezin niet onnodig een starter woning bezet houdt, waardoor starters geen kans maken op de woonmarkt. Ook plannen als “Straatje erbij” behoren voor ons tot

mogelijkheden om woningbouw mogelijk te maken, maar ook, zoals door de wethouder aangegeven, behoort transformatie van bestaande panden zeker tot de mogelijkheden. Hier liggen wellicht zelfs makkelijkere kansen, aangezien hierbij vaak minder rekening dient te worden gehouden met regelgeving rondom stikstof.

In de huidige tijd is duurzaamheid een belangrijk onderwerp van gesprek en ons inziens moeten we ook veelvuldig in gesprek hierover blijven, zowel met elkaar als met de provincie. Wij zien hier namelijk wel nog uitdagingen met provinciale regelgeving. We willen enerzijds toe naar een energieneutraal en circulair Beekdaelen maar er zijn verschillende stappen en keuzes nodig. Om juiste keuzes en stappen hierin te maken hebben wij een goed plan nodig. Een plan wat duidelijk is voor iedereen, ook voor onze burgers. Duidelijk en de neuzen 1 kant op zijn een goed begin richting onze doelen. Wij hopen dat wethouder van der Laar met een dergelijk duurzaamheidsplan aan de slag gaat en hier ter zijner tijd mee terug komt bij de raad.

Op dit moment worden wegen goed onderhouden en het onderhoudsprogramma hiervoor is goed. Toch vragen wij de wethouder om dit onderhoudsprogramma eens goed onder de loep te houden en tijdig het geplande onderhoud te controleren. Hierbij is het voor ons van belang om te overwegen of het wel nodig is een betreffende weg op dat moment te onderhouden of dat dit mogelijk een of meerdere jaren opgeschoven kan worden. Ons inziens worden wegen bijvoorbeeld voorzien van nieuw asfalt terwijl dat eigenlijk **NOG** niet nodig was en uitgesteld had kunnen worden. Vertragen levert in dit geval een financiële besparing op.

Ook zouden wij graag goed willen toezien op het onderhoud van het groen in onze gemeente. Hierbij kijken we enerzijds naar het groenonderhoud langs de wegen, maar anderzijds ook naar het onderhoud van bossen. Wij streven naar een gezond en groen Beekdaelen waarin ook een gezonde natuur van belang is. Onderhoud van bossen is ons inziens hierbij essentieel om de gezonde natuur te bewaren, maar we moeten ook alert blijven dat kosten voor groenonderhoud in de openbare ruimte niet de spuitgaten uitlopen.

Programma “Bestuurlijke Samenwerking en Financiën”

16 Zuid-Limburgse gemeenten waar Beekdaelen mee samenwerkt. Onder het programma “Inwoners, Bestuur en Veiligheid” werd het thema “Anders Besturen” al aan de orde gesteld. “Anders Besturen” betekent volgens ons ook samenwerkingen opzoeken en op een gezonde manier hiermee omgaan. Samenwerkingen en anders besturen kunnen ervoor zorgen dat er kosten bespaard worden. Besparingen die ten goede moeten komen aan onze burgers. Dit jaar hebben we de prijsstijgingen zoveel mogelijk weten te minimaliseren. Beekdaelen Lokaal roept het college, maar ook de collega raadsleden, op deze trent voort te zetten. We kunnen namelijk niet, buiten de inflatie, de belastingen fors blijven verhogen. Beekdaelen doet op dit moment veel voor haar inwoners en dit moeten we zien te behouden.

Omdat wij zoveel samenwerkingen hier in Zuid-Limburg hebben middels, bijvoorbeeld de gemeenschappelijke regelingen, zijn wij van mening dat deze samenwerkingen geld kunnen besparen. Op dit moment zien wij een grote overhead hangen bij Gemeenschappelijke Regelingen. Wij zijn dan ook van mening dat de gevraagde kostenbesparing van 5% binnen deze regelingen haalbaar is en essentieel is om de regelingen betaalbaar te houden, niet alleen voor

ons, maar ook voor de andere partners. Ook Gemeente Beekdaelen bespaart immers 2FTE in de formatie en draagt haar steentje bij aan het beperken van onnodige personele kosten. In diezelfde trant zouden wij ook willen oproepen om de pluspakketten van RD4 nog eens goed te bekijken en te beoordelen.

Maar ook samenwerkingen zoals beschreven bij het “Gemeentehuis Beekdaelen” zien wij van belang. Het financiëren van een nieuw gemeentehuis vergt een investering, maar het renoveren en onderhouden van 2 gemeentehuizen is nog veel duurder. Om deze dure post op te vangen is de samenwerking die wordt opgezocht met het Centrumplan Nuth, met zogenoemde koppelkansen, een grote kans die kan leiden tot veel meer ontwikkeling voor een minder groot prijskaartje. Beekdaelen Lokaal is namelijk van mening dat we dan niet gaan voor de stenen alleen, maar voor de maatschappelijke meerwaarde voor de kern van Nuth. Samenwerkingen zoeken met andere partners, zoals Kompas, met maatschappelijke instellingen, zoals het kerkbestuur, maar ook met andere panden, zoals de pas aangekochte Bibliotheek, kunnen voor subsidiestromen, ofwel kortingen, zorgen die leiden tot een kleiner prijskaartje.

Daar waar samenwerkingen echter meerkosten met zich meebrengen, moeten we ook durven om over onze schaduw heen te stappen en zaken in eigen dienst te nemen.

Verder zien wij het inkomensafhankelijk maken van de WMO en de stijging van de toeristenbelasting als positieve ontwikkelingen. Als gevolg van de kortingen van het Rijk zijn wij genoodzaakt tot het nemen van maatregelen. Het kostendekkend maken van de afvalstoffenheffing, door het verhogen van de tarieven van de afvalverbranders, het 75% kostendekkend maken van de leges en de OZB verhogingen zien wij als noodzakelijk voor het sluitend krijgen van deze begroting. Door de genoemde maatregelen zien wij de lasten van de burgers beperkt stijgen maar de hoogte is zo laag mogelijk gebleven.

Slot

Al met al zijn wij blij met een sluitende begroting en danken we het college en de ambtenaren die hieraan gewerkt hebben! Het geeft ons echter wel een bittere nasmaak dat de situatie zoals hij er nu voorligt moet leiden tot een kostenverhoging die wij bij de burger neerleggen. Beekdaelen Lokaal is van mening dat we er alles aan moeten doen om ervoor te zorgen dat bizarre keuzes van landelijke overheden niet ten lasten zouden moeten komen van de gemiddelde bewoner. Wij zijn van mening dat overheidsinstanties de burger juist zouden moeten dienen in plaats van belasten en we hopen dan ook dat dit nieuwe kabinet bepaalde keuzes nog eens gaat herzien. De kans dat dit op dergelijke schaal gebeurt lijkt ons niet heel groot, dus wij vinden het ook belangrijk dat deze gemeenteraad vooruit blijft kijken naar mogelijkheden om te besparen en wij als Beekdaelen Lokaal zullen onze rol daar ook in gaan nemen!